

Refleksyjność jako programowa bariera w akademickim kształceniu nauczycieli

Renata Górska, Małgorzata Kosiorek

Uniwersytet Łódzki, Wydział Nauk o Wychowaniu

e-mail: ¹renata.gorska@now.uni.lodz.pl, ²malgorzata.kosiorek@now.uni.lodz.pl

Współczesne badania i analizy pedeutologiczne zwracają uwagę, że jednym z najważniejszych elementów nauczycielskiego profesjonalizmu jest refleksyjność. Zgodnie z koncepcją Donalda Schöna, profesjonalny nauczyciel to nie racjonalny technokrata, ale „refleksyjny praktyk”, który poprzez głęboki namysł nad działaniem (tzw. „refleksję-w-działaniu” i „refleksję-nad-działaniem”) dochodzi do (z)rozumienia konkretnych sytuacji i modyfikowania zachowań. Autorefleksja dokonywana przez nauczyciela jest skierowana na zyskiwanie autonomii; na niepoddawanie się bezkrytycznie tradycji, ustalonym normom; na (samo)krytykę (tj. dociekanie do źródeł, skutków i ograniczeń); na niezgodę na wykonywanie „odgórnych poleceń”. W takim ujęciu refleksyjność stanowi priorytetowy element przygotowania zawodowego nauczycieli, który powinien być

odzwierciedlony w programie kształcenia nauczycieli.

Celem prezentacji jest namysł nad kategorią refleksyjności w kształceniu nauczycieli. Pytanie badawcze jest następujące: Czy i jakie wymiary refleksyjności są obecne w standardzie kształcenia nauczycieli?

Zastosowana metoda badań to jakościowa, tematyczna analiza treści. Źródło danych stanowi Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 roku w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

Wyniki badań i analiz wskazują na brak kategorii refleksyjności rozumianej szeroko, jako głęboki namysł nad praktyką, co stanowi istotną barierę organizacyjną w procesie przygotowania zawodowego nauczycieli.